

УДК 339.138

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНОГО СЕКТОРУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

І. Р. Чижевська

студентка 5 курсу, група МЕ-51м, навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент А. Й. Жемба

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

Стаття присвячена виявленню сучасних проблем функціонування корпорацій та можливих шляхів покращення їх діяльності. Досліджено вплив транснаціональних корпорацій на світову економіку. Окреслено завдання, які необхідно вирішити з метою розвитку корпоративних структур в Україні.

Ключові слова: глобалізаційні процеси, корпоративні структури, інтеграційна взаємодія.

Статья посвящена выявлению проблем функционирования корпораций и возможных путей улучшения их деятельности. Исследовано влияние транснациональных корпораций на мировую экономику. Определены задачи, которые необходимо решить в целях развития корпоративных структур в Украине.

Ключевые слова: глобализационные процессы, корпоративные структуры, интеграционное взаимодействие.

The article is devoted to revealing the problems of the functioning of corporations and possible ways to improve their activities. The influence of transnational corporations on the world economy has been studied. The tasks that need to be solved with a view to developing corporate structures in Ukraine are defined.

Key words: globalization processes, corporate structures, integration interaction.

Розвиток світової економіки постійно вимагає підвищення ефективності будь-якої господарської діяльності. Водночас зростаюча глобалізація забезпечує найвищу ефективність корпорацій та, особливо, транснаціональних корпорацій, розглядаючи їх як основну форму організації спільного бізнесу. Основними представниками такої форми організації діяльності на даний час можна вважати міжнаціональні підприємства та транснаціональні корпорації. Але активізація появи та розвитку таких структур в певних регіонах світу зустрічає суперечливу реакцію, від однозначного схвалення до повного несприйняття, що часто пояснюється значним впливом корпоративного сектору на національні економіки.

Переважає більшість вчених позитивно оцінюють інтеграційні процеси, підкреслюючи їх прогресивні наміри та перспективи. Однак, до негативних сторін процесу світової глобалізації відносять неврахування традицій національних економік, порушення національної економічної незалежності, а, отже, безпеки, та змішування різних національних культур. Розвиток інтеграції національних економік, інтернаціоналізація підприємницької діяльності, проблеми управління корпоративним сектором розглядаються в працях С. Холленсена, В. Будкіна, А. Гальчинського, П. Саблука та багатьох інших.

До основних проблем розвитку корпоративного сектору можна віднести недостатньо визначений механізм встановлення оптимальної рівноваги між розвитком корпорацій та станом національних економік і, як наслідок, небажання окремих країн активно включатись в інтеграційні світові процеси [1].

Метою статті є дослідження процесу формування корпоративних структур в світі та

обґрунтування напрямів створення і функціонування корпоративного сектору економіки України.

В умовах глобалізації активними суб'єктами можуть виступати національні та міжнародні компанії, науково-виробничо-комерційні об'єднання, національні економіки, регіональні та галузеві макроекономічні об'єднання і світові організації, які найбільшою мірою підтримують саме глобалізаційний розвиток. Очевидно, що на даний момент жодна країна не може існувати окремо, без взаємодії з іншими державами. Проте інтеграційна взаємодія може розглядатись з позицій узагальненої теорії або практичного втілення. Узагальненими теоретичними індикаторами світових інтеграційних процесів можна вважати рівень відповідності параметрів викликам світового економічного розвитку, а також міру залежності соціально-економічної динаміки окремих національних систем. Наприклад, одним із таких індикаторів вважається індекс глобальної інтеграції, який розраховується за 12 позиціями, згрупованими у 4 категорії: економічна інтеграція, інтенсивність особистих контактів між людьми, розвиток технічних систем зв'язку, насамперед Інтернету, а також ступінь залучення до світових політичних процесів. Країною, що досягла найбільшої глобальної інтеграції, вважається Сінгапур. За ним йдуть Швейцарія, США та Ірландія. Замикають список Індія та Іран.

Інтенсивність практичного втілення елементів глобалізації характеризується рівнем готовності економічних суб'єктів до глобалізованої діяльності, а також глибиною політичної, економічної та правової інтеграції національних економічних систем. В умовах глобалізації активними суб'єктами можуть виступати національні та міжнародні компанії, науково-виробничо-комерційні об'єднання, національні економіки, регіональні та галузеві макроекономічні об'єднання і світові організації, які найбільшою мірою підтримують саме глобалізаційний розвиток. Темпи інтернаціоналізації господарської діяльності економічних суб'єктів визначають динаміку глобалізаційних процесів [2, С. 61].

Світову економічну могутність сконцентровано в руках 100 найбільших транснаціональних корпорацій, на які припадає 15% зарубіжних активів усіх міжнародних компаній і 22% світових продажів. Ринкова капіталізація окремих транснаціональних корпорацій перевищує 500 млрд дол., а щорічні обсяги їх продажів становлять 150-200 млрд дол. Незважаючи на те, що до 2/3 обсягу виробництва припадає на країни розміщення філій, все ж найбільші вигоди результати фінансово-господарської діяльності транснаціональних корпорацій приносять країнам базування доменів. А доменами майже всіх найбільших транснаціональних корпорацій є такі держави як США, Японія, Німеччина, Франція, Іспанія, Голландія та деякі інші. При цьому на територіях промислово розвинутих держав розміщено понад 80% материнських компаній і близько 33% філій іноземних доменів; у країнах, які розвиваються, – відповідно, 19,5% і майже 50%, у постсоціалістичних – близько 0,5% і 17%.

Сучасні відмінності міжнародного поділу праці виявляються у переміщенні промислових підприємств з високорозвинутих країн до країн “третього світу”, у специфіці фінансових механізмів розподілу виробничих операцій та спеціалізації між окремими компаніями і країнами, у способах поширення технологічних інновацій та інструментах, які регулюють міграцію робочої сили. Взаємозв'язаний розвиток виробництва і міжнародної торгівлі призвів до появи специфічної глобальної виробничої системи, що визначає світові потоки капіталу, які на рубежі ХХ і ХХІ ст. досягли колосальних розмірів [3, С. 68].

В результаті структурної перебудови світової економіки змінилась структура конкуренції та технологічної реструктуризації, з'явилися такі нові галузі економіки як мікроелектроніка, інформаційна індустрія, розробка нових синтетичних матеріалів. Усі ці нові галузі перебувають під контролем основних учасників процесу глобалізації – транснаціональних корпорацій. У сфері виробничої діяльності процес глобалізації виступає як інтернаціоналізація виробництва, розширення діяльності транснаціональних корпорацій.

У постіндустріальних державах (США, Японії, Канаді, країнах ЄС та деяких інших) розташовано так звані “корпоративні центри”, звідки здійснюється керівництво транснаціональними корпораціями по всій планеті і де приймаються рішення про те, куди і в яких обсягах вкладати капітал, що надходить у вигляді прибутку з усього світу. Крім

корпоративних, існують і наукові центри, які перебувають у сфері управління транснаціональних корпорацій і в яких розробляються нові технології та ведуться фундаментальні наукові дослідження. Слід зауважити, що транснаціональні корпорації промислово розвинутих, а також нових індустріальних держав є основою їх економік.

Можна відзначити як позитивні, так і негативні сторони впливу транснаціональних корпорацій на світову економіку. Позитивними результатами діяльності транснаціональних корпорацій є: поширення новітніх технологій і техніки шляхом їх ввезення та впровадження у філіях і відділеннях транснаціональних корпорацій різних країн світу; поступове підвищення рівня розвитку економік приймаючих (особливо – відсталіх) країн за рахунок надання їм коштів на модернізацію промисловості та інфраструктури, а також удосконалення кваліфікації їх трудових ресурсів; зміцнення міжнародних зв'язків і контактів на базі поглиблення міжнародних поділу та кооперації праці, розширення світової торгівлі та валютно-фінансових операцій між країнами та регіонами; оптимізація розміщення виробництва, руху капіталу, динаміки та структури світової економіки; забезпечення зайнятості та вищих доходів місцевого населення; сприяння світовій і регіональній економічній інтеграції.

До негативних сторін діяльності транснаціональних корпорацій можна віднести: небажане втручання у діяльність приймаючих країн з метою впливу на їх політичну та економічну орієнтацію; протидію реалізації національної економічної політики, якщо вона суперечить інтересам доменів транснаціональних корпорацій; вилучення частини доходів, які належать за законом країні базування філій транснаціональних корпорацій, через трансфертні ціни та податкові гавані; дестабілізацію внутрішніх ринків; хижацьке ставлення до природних ресурсів країн розміщення філій транснаціональних корпорацій; пограбування слаборозвинутих держав шляхом монополізації їх внутрішніх ринків і цін, переманювання висококваліфікованих спеціалістів тощо [3, С. 72].

Досвід розвинутих країн свідчить, що національні економіки здатні витримувати конкуренцію з транснаціональними корпораціями лише тоді, коли вони самі створюють потужні промислові та фінансово-промислові об'єднання, співставні з міжнародними аналогами, і здатні проводити активну зовнішньоекономічну діяльність.

З метою розвитку процесу формування корпоративних структур в Україні необхідно вирішити наступні завдання:

- вдосконалити законодавчу та нормативну базу і забезпечити її практичне застосування; законодавчо затвердити можливість та умови створення і функціонування великих корпорацій, консорціумів, інтегрованих науково-виробничих комплексів, технопарків, транснаціональних корпорацій; промислово-фінансових груп;
- вдосконалити державну політику щодо забезпечення пріоритетних напрямів модернізації вітчизняного виробництва, науково-технічного прогресу, розробки та впровадження прогресивних технологій, стимулювання зниження енерго- та матеріаломісткості продукції;
- впроваджувати передові механізми корпоративного управління;
- зменшувати адміністративний тиск на підприємницьку діяльність;
- створювати сприятливі умови для здійснення суб'єктами господарювання зовнішньоекономічної діяльності, розвивати та посилювати міжнародні зв'язки.

Список використаних джерел:

1. Соколенко С. И. Глобальные рынки XXI столетия: перспективы Украины / И. С. Соколенко. – К. : Логос, 1998.
2. Старостіна А. Суперечливі шляхи економічної глобалізації / А. Старостіна, О. Канищенко // Економіка України. – 2008. – № 5. – С. 58–65.
3. Даміров Я. ТНК як фактор включення національних господарств до світової економіки / Я. Даміров // Економіка України. – 2013. – № 5. – С. 67–74.